

अने को श्रीगणेशायनमः॥ ॥शृंगभोधियतो नंतः कुतोप्यगमदवयात्॥सानुबोधैकमानायतसैवागात्मनेनमः॥१॥
 १ ॥सरस्वत्याः प्रसादेन कविर्विभ्रातियत्यदः॥प्रसिद्धमप्रसिद्धं वा तत्प्रमाणं वशं ध्रुव॥२॥शिवं भद्रं शिवः शंभुः शि
 वागौरी शिवाभया॥शिवः कोलः शिवाक्रोष्टी भवेदामलकी शिवा॥३॥गौरी शिवप्रिया प्रोक्ता गौरी गौरी च नाम ता
 ॥गौरी स्यादप्रसूता स्त्री गौरी शुद्धोभयान्वया॥४॥हरि रंद्रो हरिर्भानु हरिर्विष्णु हरिर्महत्त॥हरिः सिंहो हरिर्भ
 को हरिर्वीजो हरिः कपिः॥५॥हरि रंशु हरिर्महो हरिः सोमो हरिर्यमः॥हरिः शुक्रो हरिः सर्पः स्वर्णवर्णो हरिः स्मृतः॥
 ६॥मधुमश्रमधुक्षौद्रमधुपुष्पं रसं विदुः॥मधुर्देवो मधुश्चैत्रो मधुकोपि मधुः स्मृतः॥७॥क्षुद्रावेशानटी क्षुद्रा
 क्षुद्रोक्ता मधुमक्षिका॥असहिष्णुर्नरः क्षुद्रः क्षुद्रास्यात्कंठकारिका॥टावा होयुग्यं घनो वाहः प्रवा होवाह इत्यपि
 ॥वाहो मानविशेषः स्याद्वा होवा कुरिति स्मृतः॥८॥इष्टकादिबयो हारो हारो मुक्ता गुणः स्मृतः॥हारो माल्यविशेष
 : स्याद्धारश्चक्षेत्र उच्यते॥९॥आत्माभावो भनोभावः भावः सत्ता भवोपि च॥भावः पूज्यतमो लोके यदार्थो भाव उ
 च्यते॥१०॥कृथा कंथा समाज्ञेया कृथः स्यात्कारिकं वलः॥कृथः कृशः कृथः कीटः प्रातः स्नायी द्विजः कृथः॥११॥कृशो

रामः
९

कालो निले द्वागे कं वले सलिले वरे॥दोहि त्रेखरूपा त्रेग्री कृतपाख्या प्रकीर्तिता॥१३॥वाणो वाचिय शौभ्रमो दिशि
 रश्मे जलेः क्षिरिणि॥स्वर्गमानरिव त्रेग्री सुखे हृत्ये च गोध्वनिं॥१४॥श्रियां यशमिमो भाग्ये यो नौकांतौ च नाम नि॥
 सूर्यसंज्ञा विशेषा यि मृगां केपि भगः स्मृतः॥१५॥पर्जन्ये रात्रि सीर्वाणे व्यवहर्तारि भर्तारि॥मूखा लेजि च गीर्वाणो
 देवोक्तिर्नीरिव हरिः॥१६॥नुर्यास्ये प्रीयले यत्रे कुंजराय करो दिवि॥दीपे तीर्थे निमित्ते च विशिष्टे पुष्करध्वनिः॥१७॥मू
 र्द्धि विजै जलं काये सुखे त्रसुणि मारुते॥कामे वले सुयरो वकः शब्दोऽविरो ध्वनो॥१८॥जीवे रात्रि रवो धर्मं तपस्वि
 नि नुरंगमे॥सितपक्षि विशेषे च हंस शब्दो हरावपि॥१९॥रसो जल रसो हर्षो रसश्चंगार पूर्वकः॥रसः स्वाहादिनिर्या
 सः पारदो पिरसो विद्या॥२०॥क्षीरे पुष्परसे तोये मण्डे मये घृतेः सृजि॥स्वप्न स्वर्धे पुकी लालं प्रवदंति मनीषिणः॥२
 १॥निलयिष्टे मले मासे कं वले कोमले स्थिनि॥शवे क्षवे वले प्राज्ञः पललं परिवक्ष्यते॥२२॥हयपुष्टे ध्वजे पुण्ड्रौ ले
 पुंसि गुणाधिके॥विषे धामनि भूषायां ललायो ह्युत्तम स्मृतः॥२३॥वसुं सूर्यो वसुर्वक्रिर्वसु श्रीर्वसवो वसुः॥वसु
 रत्नं वसु इव वसवोष्टौ धरादयः॥२४॥अक्षराणि स्मृता वर्णा वर्णाश्चेतादयो गुणाः॥वर्णा नाश्च मुखोऽश्वाश्च वर्णाः

२

सीताशंकरेति

अने को नामान्वयो गोत्रं गोत्रश्च धरणी धरः॥ गोत्रावसुंधरा ज्ञेया गोत्रं सत्यवचः स्मृतः॥ ५२॥ घनो मेघो घनं सांद्रं कांश्यतालध्व
निर्घनः॥ घनो मंद्रो घनो मुसो घनः स्याद्घोहमुकुरः॥ ५३॥ रामा स्त्री नाम दयाश्वरामो रामो सितो सितो॥ रामः पशुवि
शेषश्चरामो दशरथात्मजः॥ ५४॥ शुक्रं देहवतां वीजं शुक्रमक्षिरुजं विदुः॥ शेषमासः स्मृतः शुक्रः शुक्रो दैत्यपुरोहित
ः॥ ५५॥ वीणादण्डप्रवालः स्यात्प्रवालः पद्मवोनवः॥ प्रवालो विदुमः प्रोक्तः प्रवालः प्रणवो मनः॥ ५६॥ कोणो हिर्म
हिषः कोणः कोणः कोटिरिति स्मृतः॥ कोणो गृहैकदेशः स्यात्कोणो वीणादिवादनां॥ ५७॥ तालः कालः क्रियामानं ता
लं पातालमिष्यते॥ वृक्षभेदः स्मृतस्तालस्तालः करतलध्वनिः॥ ५८॥ काष्ठादिशः ककुकाष्ठाकाष्ठा प्रोक्तावसुंधरा॥
काष्ठाकालविशेषः स्यात्काष्ठं दारुनिगद्यते॥ ५९॥ पलाशो राक्षसः प्रोक्तः पलाशं छंदनं स्मृतं॥ पलाशो हरितो वर्ण
पलाशं याशमुच्यते॥ ६०॥ सत्रं धनं गृहं सत्रं सत्रं वदानमिष्यते॥ सत्रं रामवलं सत्रं सत्रं सत्रं रितं मतं॥ ६१॥ कला
मुकुशलः कल्पः कल्पो ज्ञेयो निरामयः॥ कल्पः कल्पमिति प्रोक्तं कल्पं मद्यमिति स्मृतं॥ ६२॥ विष्टरो वहिषां मुष्टिः
विष्टरो ज्ञेयमासनं॥ विष्टरो दुमद्रुक्तो विष्टरः क्रतुरेव च॥ ६३॥ समितिः संपरायः स्यात्सभायां समितिः स्मृतिः॥
समितिः समयो ज्ञेयः समितिः संगतिः स्मृता॥ ६४॥ सितो वृद्धः सितः शुक्रः सितं रजतमुच्यते॥ सायकोपि सितो ज्ञेयः

रामः
३

सितो दैत्यपुरोहितः॥ ६५॥ चित्रकं तिलकं प्रोक्तं चित्रकः श्यापदो मतः॥ चित्रको मूलजातिश्च चित्रको प्यंतरो मतः॥ ६६॥
धात्री च धातकी प्रोक्ता धात्री चामलकी स्मृता॥ धात्रीवसुंधरा ज्ञेया धात्री स्यात्तनपायिनी॥ ६७॥ श्रेणः स्यात्कौरवा
चार्यो श्रेणः काक इतीरितः॥ श्रेणो गिरिविशेषः स्यात्श्रेणः स्यात्त्रुणुरटकः॥ ६८॥ शुक्रो दैत्यगुरुः प्रोक्तः शुक्रो मास
ऊताशनौ॥ शुक्रस्तेजोविशेषः स्यात्शुक्रस्तार इतीरितः॥ ६९॥ रोहितं शक्रको दण्डं रोहितो मत्स्यपुंगवः॥ रोहितो लोहि
तो वर्णो मृगजातिश्च रोहितः॥ ७०॥ बलोवलीवलं सैन्यं वलं सत्यं वलोवधी॥ रत्नज्योतिर्वलो दैत्यो बलालक्ष्मीर्वलामहः॥
७१॥ प्रतिग्रहो द्विजग्राहः सैन्यस्थं प्रतिग्रहः॥ प्रतिग्रहो नृवंधश्च यतः क्राहः प्रतिग्रहः॥ ७२॥ कुमातकः कदंबः स्यात्कदं
बो विशिषः स्मृतः॥ कदंबो वृक्षभेदः स्यात्कदंबो निर्गुणः पुमान्॥ ७३॥ प्रियको वीजसारः स्यात्प्रियको द्विपिचित्रको॥ प्रिय
कः प्रियतोयः स्यात्प्रियको मुक्तकवती॥ ७४॥ अक्षो विभीतकतरुः पाशकोक्षोऽक्षमंड्रियं॥ अक्षो रावणिरित्युक्तः कृत्य
मक्षं च निमग्नं॥ ७५॥ चक्रः पक्षिविशेषः स्यादध्यांगं चक्रमायुधं॥ चक्रं राष्ट्रश्च संघश्च चक्रं चावर्तकं मतं॥ ७६॥ सत्य
संधः खरो ज्ञेयः खरोपि पुरुषोत्तमः॥ खरो रासभद्रुक्तो व्यवहारे खरः पटुः॥ ७७॥ जानिः स्यात्सहजारख्यानं मालती जानि
रुच्यते॥ गोत्रादिजन्म जानिश्च जानिश्चुद्धी च कथ्यते॥ ७८॥ गोविधाणः फणो ज्ञेयो भुजंगस्य फणः फणा॥ फणा जटाफ

अने को ४ एतत्सामान्यमंथानकुण्डली ॥ ७८ ॥ तिलको वृक्षभेदः स्यात्तिलकं विडुधित्रकं ॥ तिलकं क्रोमसंज्ञं स्यात्प्रधानं तिलकं मतं ॥ ७९ ॥
 ४ गंधर्वो देवयोनिः स्याद्गंधर्वोऽपि नृगमः ॥ गंधर्वश्चिस्मृता गाथा गंधर्वे मृगपुंगवाः ॥ ८० ॥ शृंगं प्रधानमिच्छन्ति शृंगं च शिख
 रं विडुः ॥ शृंगं विद्यामिच्छन्ति शृंगः शृंगोऽपि चक्षुराः ॥ ८१ ॥ सारंगः कुंजरः ख्यातः सारंगश्चातको मतः ॥ सारंगः पावको ज्ञेयः
 सारंगो हरिणो मतः ॥ ८२ ॥ करणं करणं विंशत्येवं करणमिष्यते ॥ करणो जातिभेदः स्यात्करणं नींद्रियान्यपि ॥ ८३ ॥ पु
 ण्डरीकः स्मृतो व्याघ्रः पुण्डरीकः कमण्डलुः ॥ पुण्डरीकः सितो वारुणः पुण्डरीकं सरोरुहं ॥ ८४ ॥ भूतमेव पृथिव्या दौ काले ती
 ने च राक्षसो ॥ प्रेते प्राणिनिकीनां शोभत शृंगं प्रवक्ष्यते ॥ ८५ ॥ शरभो ह्यप्यदो ज्ञेयः स्वर्णमृगपदं स्मृतं ॥ कीलको ह्यप्यदो
 शृङ्गं ह्यमि जातिरुदाहृतं ॥ ८६ ॥ बालः केशो बलं बालं बालं काशतारं मतं ॥ बालः सर्पश्चिश्चुर्वालो बालो वेग उदाहृतः ॥ ८७ ॥
 बालकः खचरो व्याघ्रो बालकः पृथुकः स्मृतः ॥ बालकं गंधवद्व्यंजय जालं च बालकं ॥ ८८ ॥ श्यामा रजिस्त्रिष्टुष्ट्या माश्या
 मास्त्री मुग्धे यौवना ॥ श्यामा प्रियंगु राख्याता श्यामा स्याद्दृढदरिका ॥ ८९ ॥ शुभा मुग्धा शुभा हृत्पराक्षी च शुभामता ॥ शुभं
 श्रेयः शुभा शोभा शुभा प्रोक्ता हरितकी ॥ ९० ॥ गुरुः पिता गुरुर्ज्येष्ठो गुरुदेव पुरोहितः ॥ दुर्वहोऽपि गुरुः प्रोक्तो गुरुः शिष्याभिषे
 कदः ॥ ९१ ॥ कांतारं काननं प्रोक्तं कांतारं पाकशसनः ॥ इक्षुभेदं कांतारः कांतारो दुर्भरो दरः ॥ ९२ ॥ खर्जूरं फलभेद स्यात्खर्जूरं
 रामः ४

श्यामा काली श्यामा पियली ४

रं रजतं मतं ॥ खर्जूरः क्षुद्रजातिश्च खर्जूरं विश्वगोपिकाः ॥ ९३ ॥ ॥ इत्यनेकार्थध्वनिमंजरीं श्लोकाधिकारः प्रथमः ॥ १ ॥
 ॥ ॥ तदो वप्रपिता वप्रो वप्रकेदार एव च ॥ सर्पो बालशयो बालो बालो ज्ञेयश्च नुः पथः ॥ १ ॥ अंके दारे च श्यायां तल्यश
 दो भिधीयते ॥ तारमूलं हस्थाने धिष्यमा कुर्वि चक्षुराः ॥ २ ॥ अभिरवेति समाख्याता कीर्त्तौ कांतौ च नामनि ॥ रंभा देवांग
 ना प्रोक्ता रंभा स्यात्कदली मता ॥ ३ ॥ मोचा स्वल्पेति विज्ञेया मोचापि कदलीति च ॥ कक्षेति भवनांतर्भूमे खला गजरज्जु ॥
 ४ ॥ मास्या घाटे विशुद्धे गौशुक्ले नुपहते शुचिः ॥ शक्रे पिवाधिके मेघे मत्तनागे घना घनः ॥ ५ ॥ संक्षेपे भक्तसि कथे च नुषं
 धान्ये पुलाकता ॥ वले गरुति मासा र्द्धे पक्षोपि भवपार्श्वयोः ॥ ६ ॥ वृक्षभेदे करीरः स्याद्यने वंशं कुरेपि च ॥ देहे दारेषु के दारे
 क्षेत्रं वृक्षो च कीर्त्तते ॥ ७ ॥ शेषं केवलमल्पं च विद्या एकाक्षरा बुधः ॥ निर्युहो निर्गतापीड निर्यासः दारभूमिषु ॥ ८ ॥ अविश
 दो रवौ मेघे पर्वते पिनि गद्यते ॥ मृगपर्वत मंत्रेण निरुद्धे पितृशंवरः ॥ ९ ॥ ध्वनिधरे च गर्भे च गदरे गहने पि च ॥ न्याये तु ले
 विभौ काले दारो विज्ञेय कल्पवाकू ॥ १० ॥ आत्मापि ब्रह्मवादे ह मनो यज्ञपितृष्वपि ॥ पर्याप्तौ तु क्षिते पुण्ये क्षेमे च कृश लक्ष
 नि ॥ ११ ॥ प्रत्ययः शयथे क्षुद्रे विश्वासा सलिका हेतुषु ॥ पदं पक्षे परित्वा लोकमेव सुप्रतिष्ठयोः ॥ १२ ॥ दोषेति क्रमरो दं
 दुः स्यादप्यय इति श्रुतिः ॥ स्वभावे तेजसि स्थाने धामशो निगद्यते ॥ १३ ॥ ज्ञाने चात्मनि चात्मीये धने स्वारख्या प्रवर्त्तते ॥ रूप

अने. को

५

ख्यामगयंत्रायोधनमायोत्करेष्ठव॥१४॥परिच्छेदेप्रमाणे ल्येमात्राख्यापरिकीर्त्यते॥इलाशदृश्यपानीयेभूमौवायश्चनौमतः
॥१५॥साधुसंताप्रसंखेष्टुत्रिष्वेवसदिनिध्वनि॥प्राधान्येराजलिंगेचकुक्कुदाख्याप्रकीर्तिता॥१६॥शतखण्डनयोनिष्को
निष्कोदीनारुक्मयोः॥विशिरस्केनरेनीरेकबंधाख्यःखलेपिच॥१७॥मेरौहृष्यविशेषेचधनुशद्वलुकार्मुके॥अक्षि
लोमश्रितंवर्त्मवर्त्ममार्गःप्रकीर्त्यते॥१८॥वर्ष्मदेहप्रमाणेस्याद्वर्ष्मदेहश्चदृश्यते॥दायादःसहजःप्रोक्तःपादादस्तनयोमतः
॥१९॥विग्रहोवैर्यद्विस्कंदोविग्रहोवपुरुष्यते॥प्रकोष्ठःकूर्यस्याधःप्रकोष्ठोद्वारकोष्ठकः॥२०॥प्रोक्तंविज्ञानमुद्योचं
विज्ञानंभूत्पुन्यते॥सतीदाक्षायणीदेवीसच्चरित्रावलासती॥२१॥वधूर्नीरिवधूभार्यावधूःपुत्रवधूरपि॥भक्तःक
शिप्रुरित्युक्तःप्रावारःकशिप्रुर्मतः॥२२॥आजंवरोगजारावसूर्याएवसुभरण्यते॥कपर्दीहरज्जुदौघःकपर्दःश्वेतकाकि
नी॥२३॥नुवरोनिर्विघाणेगौर्निश्मश्रुसुवरःपुमान्॥पापीयांसोनसंसाःसुर्नसंसावंदिनःस्यताः॥२४॥शारदसुशर
कालःसारदृष्टिश्चशारदः॥उपहरंरथस्थानेसमीपंस्यादुपहरः॥२५॥प्रसेदोपिनिदाघःस्यान्निदाघोय्रीष्यउच्यते॥क
श्मलःस्यान्निपासाचकश्मलोमोहएवच॥२६॥केतुर्गृहविशेषःस्याध्वजःकेतुरुदाहृतः॥अवज्ञाकथ्यतेरीरारिगति
रपीष्यते॥२७॥वर्द्धनंछेदनंप्राकुर्वर्द्धनंरुद्धिरुच्यते॥कसेरुक्जलेकंदेष्टुस्यास्थिकसेरुक्॥२८॥निर्वर्तमासनंवि

रामः
५

नाग-सीसुकधनुः

घादभिन्नकवचसथा॥कीनाशश्चकपर्दःस्यात्कीनाशोयमकर्षकौ॥२९॥नागोदृष्टविशेषस्यान्नागौवारणपन्नगौ॥
कुलंयप्रकुलंगोत्रंकुलंशरीरमुच्यते॥३०॥पूगीपूगफलंप्रोक्तंतथापूगीकदंबकं॥ज्ञेयाःसुमनसोदेवाःकुसुमानिवस
जनाः॥३१॥कुसुमंपुष्पमित्याहुःस्त्रीरजश्चतथारव्यचा॥धवःपतिर्ध्रुवोमर्त्योदृष्टजानिध्रुवोमतः॥३२॥धवःप्रतिव
धेवोधेदृष्टजानिध्रुवोमतः॥खंवकस्ताप्रधानुःस्यात्रंवकश्चमहेश्वरः॥३३॥शिफाशेफालिकाज्ञेयाशिफाशाखाशि
फाजटा॥पुण्यंमुवहितंकर्मपुण्यंचारूपवित्रयोः॥३४॥खलोराशिःखलोनीचःखलःपिण्याकउच्यते॥शालाश्लाघ्या
शिलाशालाशालाशाखाववेश्मवा॥३५॥माल्योमल्यंशिरोमाल्यमालामाल्यमुदाहृतं॥राटादेशविशेषःस्याद्राटाशोभा
भिधीयते॥३६॥पलंमासंपलंमानंपलोमूर्खपलानुला॥आलिःसहचरीप्रोक्तापंक्तिरालिःप्रकीर्तिता॥३७॥दलमर्द्ध
दलंपर्णंदलंमत्स्यादिसाधनं॥आजिःस्यात्समभूभागःसंग्रामोप्याजिरुच्यते॥३८॥प्रतिज्ञासंगरोज्ञेयःसंग्रामःसंगरो
मतः॥उलकःपुरुहूतस्यानुरुहूतःपुरंदरः॥३९॥अंतकेजगरेकुंजेमृत्युःस्यान्मरणेपिच॥शंयाविद्युत्पविःशंयाशं
पाशंखध्वनिर्मतः॥४०॥उपर्यभ्यधिकेष्टेविदुरंध्रंविषश्चितः॥निहतावभिधेयेथोधनेप्रोक्तःप्रयोजने॥४१॥क्रतौ
क्रोधेनथादेन्येमनुशदःप्रवक्ष्यते॥वकुलारुनिकाप्रोक्तागावश्चवकुलामताः॥४२॥प्राध्वंवंधनमिहंतिप्राध्वंप्रहं

अने को वसरथः॥हरिणःपाण्डुलोवर्णःकुरंगोहरिणःस्मृतः॥४३॥करटःकावरोज्ञेयःकरटोध्वांसुच्यते॥कंकरेडःस्मृतोमृध्रःकं
 ६ करेनुरमर्षणः॥४४॥सौधावयवविज्ञानगगनेषुकलामता॥नुवारःशुद्रपावाणसुवारोहिमरेणुवः॥४५॥अमृतंवारि
 विज्ञेयं देवभोज्यंतथामृतं॥कुंत्पाभूमिःसमाख्याताकुंत्पाकुंभकदंवकं॥४६॥मणिःकालंजरोज्ञेयोमणिकोमणिरैव
 ॥विषयानीयमित्युक्तंविषयंतकरोरसः॥४७॥वाजमनंगरुहाजोवाजंयीयूषमुच्यते॥वजोगोष्ठोवजोमार्गोवज्रःसं
 घोवज्रःफणी॥४८॥वीर्यंशुक्रंवलंवीर्यंवीर्यंवीजमुदाहृतं॥नक्षत्रस्यमघानामकुंदस्यकलिकामघा॥४९॥द्विजिह्वः
 सूचकोज्ञेयोद्विजिह्वसुभुजंगमः॥विज्ञेयंशयनंशय्याशय्यापुस्तकसंचयः॥५०॥तरलंमांसमाख्यातंतरलंवल
 मुच्यते॥वारुणीमदिराज्ञेयावारुणीपश्चिमावदिकु॥५१॥मंडुरावाजिसालास्यादावासोपिचमंडुरा॥स्मृतःशि
 क्षितोमर्त्यःस्मृतं सत्यवधवः॥५२॥कीकसोवानरोभिष्टुःकीर्त्यतेवास्थिकीकसं॥रोमंथःस्यात्पशूरोरोमंथः
 कटवर्जनं॥५३॥हरिद्राजनीप्रोक्तारजनीचविभावणि॥परिघःपरिघातःस्यात्परिघोदण्डुच्यते॥५४॥धरापृथ्वी
 धराधराधरःशैलोधराधतिः॥मूलंवलकुलकःकुंदःकंदोवारिदुच्यते॥५५॥करोहस्तःकरोरश्मिःकरंकर्षकवेत
 नं॥दंढेडुंडुभिराख्यातोडुंडुभिःस्यात्तथांतकः॥५६॥प्रोक्तंविपिनमुद्यानमुद्यानंगमनंस्मृतं॥वर्धनीछेदनीप्रोक्ताव

रामः
६

र्धनीनृणाकूर्चिका॥५७॥कुंकुमंरुधिरं प्रोक्तंरुधिरंस्तजंस्मृतं॥नंदनश्चात्मजंज्ञेयंनंदनंस्वर्गकाननं॥५८॥मान
 संविन्नमित्युक्तंमानसंत्रैदंशंसरु॥धावनंशोधनंज्ञेयंधावनंशीघ्रवार्तिकः॥५९॥स्यंदनंडुमेआस्येस्यंदनोरथमु
 च्यते॥नुरायणसुरंगोक्तिःक्रियाहीननुरायणः॥६०॥परायणंरियोःस्थानेतत्परायणपरायणः॥करिष्टेषुकुलेवेणो
 वंशाख्याकविभिःस्मृता॥६१॥जटाजूटंशिखंडोक्तिःकलापेशिखिरवण्डनः॥शिष्टभाजनदेहेषुपात्रशष्टःप्रकी
 र्त्यते॥६२॥पादत्राणेवलेयक्षेलेखवस्तुभियत्रवाक्॥इवेसिपरिवारेपिक्रियापाणेवकोशवाक्॥६३॥हंसग्रीगरुडे
 वंदेद्विजराजइतिध्वनिः॥कैवर्तेपिचकैवर्तःकैवर्तःसलिलेवरः॥६४॥पिप्यलाख्याजलाश्वथवस्तुकर्तव्यवस्तु
 ॥चंद्रमाश्चंद्रनोज्ञेयश्चंद्रनंमलयोद्भवः॥६५॥सकलात्रीहयःशस्यंविज्ञेयंशस्यमिक्षवः॥द्वयद्वरण्येयस्येवकरिंद
 निष्ठुतिः॥६६॥करवीरोश्वसारःस्यादंगुष्ठःकरवीरकः॥करिणांवधनंस्थानंवारिवारिजलंमृतं॥६७॥प्रनुरंभूरिविज्ञे
 यंभूरिकांचनमेवव॥सूदलुस्यकारःस्यात्सदोज्ञेयःकुटुंबकः॥६८॥ ॥इत्यनेकार्थध्वनिमंजरीश्लोकाष्टधिका
 ॥२॥ ॥राजाचंद्रो नृपो राजाययःक्षीरंययोजलं॥मित्रोभानुःसुहृन्मित्रंदरंछिंदरंविषं॥१॥श्रीकृष्णःस्थावरःस्था
 वुरजौछागलुतौस्मृतौ॥गोविंदोहरिगोसंख्योशिवकृष्णोहृषाकपी॥२॥शरीणोसेधयोःकायःसंधावपिप्रतिज्ञयोः॥

अने को
७

तेषः पुरुषयोर्वर्चो वसति स्थाननक्तयोः ॥३॥ सरिसमुद्रयोः सिंधुः शाला प्राकारदृक्षयोः ॥ चानकापत्ययोस्तोकं पापय
सनयोरघं ॥४॥ पिपासालोभयोस्तृष्णा भुवनंतोयलोकयोः ॥ मघाश्वमेघयोः कश्यपाडवोऽक्रि विप्रयोः ॥५॥ निखिंद
शौरवद्रुपायिष्ठौ भृंगौ वाराणशिलीमुखौ ॥ ओघः पुंजोधवेगश्च वनंकाननमं वुच ॥६॥ इलाभूमिर्मितागौश्च संज्ञावितं व
नामच ॥ शैलोदिरं शुमानदिभाभानुर्भानुरं शुमान् ॥ ७ ॥ भवको दुर्जनो ज्ञेयो भवकः सरमासुतः ॥ सृजोभास्कर इत्युक्तः
सृजः सारथि उच्यते ॥८॥ वृक्षजातिजगोपी लघुदरौ रोगमार्गणौ ॥ शूकरेष्टौ च करभौ द्रावौ स्कंदनविभ्रमौ ॥९॥ घ
नारणानलौ द्रावौ जीमूतौ मेघपर्वतौ ॥ वध्वौ सूतगोपालौ चिकुरौ केशबंधनौ ॥१०॥ अरिष्टपिष्टकौ कल्कौ वृत्रौ दा
नववैरिणौ ॥ पंकापप्राकरौ शोणावंदरेवो मवाससी ॥११॥ उदानाख्यौ मरुद्वधौ न्यग्रोधौ वटमर्कटौ ॥ ध्वांक्षः काकोव
को ध्वांक्षो नगः शैलो नगोऽमः ॥१२॥ खर्वोऽरुखः खरः क्रूरः क्षितिः पृथ्वीयतिः क्षयः ॥ क्षयोग्रहं सयोग्रासः श्रमस्वेदः श्र
मः क्रिया ॥१३॥ कण्ठो वहिर्गलः कण्ठः प्रहीकूपः प्रहीसरः ॥ वरेचशूकरेकोलः कालः कलहकालयोः ॥१४॥ शशंकस्व
र्णयोश्चंद्रकिटिः शूकरलोहयोः ॥ वहिर्दभोजलं वहिर्लांगलं हलमं वुच ॥१५॥ निमित्तहृदये हेतुः हीरो वज्रमहेश्वरो ॥ का
श्मीरजः शूको धीरो धीरौ बांधवविक्रमौ ॥१६॥ कौशिकौ वासवौ लूको सायकावसिमार्गणौ ॥ ध्वांतावलौ मतौ विध्यौ ॥

रामः
७

शिखिनौ वहिपावकौ ॥१७॥ धीरौ सान्विकश्रीमतौ वरौ श्रेष्ठकृताशनौ ॥ उत्संगशूकरौ क्रोडौ वसतर्णाकपुत्रकौ ॥१८॥ कां
त्यजातपनोऽष्टाया दयाहिंसा नुकंपयोः ॥ दुमो वृक्षेष्टुर्लेषु भ्रवो निश्चितशश्वतो ॥१९॥ संधाने प्ररणे प्ररः सरः सूर्यः
नरं द्रयोः ॥ मकरः कोमलेकांते समरे युद्धसंघयोः ॥२०॥ ॥ इत्यनेकार्थध्वनिमंजयां पादाधिकारस्तृतीयः ॥३॥ ॥
अथैकाक्षरकोषः ॥ अकारो वासुदेवः स्यादाकारस्तुपितामहः ॥ इकार उच्यते कामोलक्ष्मीरीकार उच्यते ॥१॥ उका
रः शंकरः प्रोक्तः उकारश्च पितामहः ॥ ऋकारो देवमाता स्याद्दकारो दनुजप्रसूः ॥२॥ लकारो देवजातीनां माता सद्भिः प्रकीर्त्य
ते ॥ लृकारः स्मर्यते पूर्वजर्जननीशदकोविदैः ॥३॥ एकार उच्यते विष्णुरैकारस्यामहेश्वरः ॥ ओकारस्तु भवेद्ब्रह्मा ओकारो
नंत उच्यते ॥४॥ अस्याञ्च परमं ब्रह्म अस्याञ्चैव महेश्वरः ॥ कः प्रजापतिरित्युक्तः को वायुरिति शब्दितः ॥५॥ कश्चात्मनि
समाख्याता कः प्रकाश उदाहृतः ॥ कं शिरोजलमाख्यातं कं मुखं च प्रकीर्तितं ॥६॥ पृथिव्यां कः समाख्यातः कुशद्वेषिप्र
कीर्तितः ॥ खमिंदिये खमाकाशे खं स्वर्गेऽपि प्रयुज्यते ॥७॥ गोगणेशः समुद्दिष्टो गंधर्वो गः प्रकीर्तितः ॥ गंगीतंगाश्च
गाथास्याङ्गोश्च धेनुः सरस्वती ॥८॥ घोघंठाथ समाख्याता घोघनश्च प्रकीर्तितः ॥ ङकारो भैरवाख्यातो ङकारो विषयो
स्य हा ॥९॥ चंवंडमा समाख्यातो भास्करश्च प्रकीर्तितः ॥ निर्मलं छं समाख्यातं लां छं नं छं प्रकीर्तितं ॥१०॥ छेदके छः समा

अने को ख्यातोविद्वद्भिः शृङ्गकोविदैः वेगितेजः समाख्यातो जयनेजः प्रकीर्तितः ॥ ११ ॥ जेताचजः प्रकथितः सरिभिः शृङ्गशासने ॥ १२ ॥
 वौं ऊकारकथितो नष्टे रुसमुदाहृतः ॥ १३ ॥ जकारे गोपकः प्रोक्तो जकारे ऊर्ज रध्वनौ ॥ १४ ॥ धरिआं करं केवटो ध्वनौ च प्र
 कीर्तितः ॥ १५ ॥ ठोमहेशः समाख्यातः सुश्रुत्ये प्रकीर्तितः ॥ १६ ॥ हृहृहृनौ चठः प्रोक्तस्तथा चंद्रस्य मंडले ॥ १७ ॥ डः कारः शं
 करे त्रासे डकारे ध्वनिरुच्यते ॥ १८ ॥ रकारः कीर्तितो रक्ता निर्गुणे निर्धने पिच ॥ १९ ॥ णकारः कीर्तितो ज्ञाने निश्चये पि प्रकीर्ति
 तः ॥ २० ॥ तकारः कीर्तितश्चोरे क्रीडयुद्धे प्रकीर्तितः ॥ २१ ॥ शिलोच्चये थकारः स्यात्थकारे नयारक्षणे ॥ २२ ॥ दंकलत्रं वुधैः प्रोक्तं छेदे दा
 ने च दातरि ॥ २३ ॥ वंधने साधने धः स्याद्धिधातरि मता वपि ॥ २४ ॥ नकारः स्वगते वंधे लुतौ वृक्षे धि कीर्तितः ॥ २५ ॥ नेतारश्च समा
 ख्याता स्तरणेनः प्रकीर्तितः ॥ २६ ॥ पवने पः समाख्यातः पः स्यात्पाने च पातरि ॥ २७ ॥ फं स्यात्फातः फकारः स्यात्फातः आकाने प्रकीर्ति
 तः ॥ २८ ॥ फकारे पिच फः प्रोक्तस्तथा फपरिभाषणे ॥ २९ ॥ बंकारे वरुणाः प्रोक्तः कलशे वडदाहृतः ॥ ३० ॥ वक्षःस्थले च व प्रोक्तो गदा
 च समुदाहृतः ॥ ३१ ॥ नक्षत्रं भं वुधाः प्राकृर्भवने भः प्रकीर्तितः ॥ ३२ ॥ दीप्तिर्भाभः स्वभूभूमिर्भी भयं कथितं वुधैः ॥ ३३ ॥ मः शिरश्च
 द्रमावेधामालक्ष्मीश्च प्रकीर्तितः ॥ ३४ ॥ माचमातरि माने च वंधने मः प्रकीर्तितः ॥ ३५ ॥ यशोयः कथितः प्राज्ञैर्मेवायुरिति श
 दितः ॥ ३६ ॥ याने यातरि यस्याने कथितः शृङ्गवेदिभिः ॥ ३७ ॥ रश्चरामेनिले वक्रौरुः शृङ्गे च प्रकीर्तितः ॥ ३८ ॥ धने रारीचभूमौ स्याड

रामः
 ८

भरे च प्रकीर्तितः ॥ ३९ ॥ लं श्लो लवणे लुञ्जलादाने च प्रकीर्तितः ॥ ४० ॥ दीप्तिर्लः स्यात्तुलं भूमिर्लो भयं च प्रकीर्तितः ॥ ४१ ॥ लवांते
 लवने लः स्यात्तुलं दने च प्रकीर्तितः ॥ ४२ ॥ लीशे घे च लये चैव कथिताः शृङ्गवेदिभिः ॥ ४३ ॥ मानसे वरुणे वा ते वकारः परिकीर्ति
 तः ॥ ४४ ॥ शः शिवं शंकरं श्रेयः शश्च सीमिनि गद्यते ॥ ४५ ॥ शीसया शयने प्राकृर्हि सायां भूर्निगद्यते ॥ ४६ ॥ घकारः कथितः श्रेष्ठः
 घोलक्ष्मीरिति गद्यते ॥ ४७ ॥ सकोपे वारणे शल्पे तथा भूलिनि कीर्तितः ॥ ४८ ॥ क्षः क्षेत्रे रक्षसि प्रोक्तो वुधैः क्षः शृङ्गशासने ॥ ४९ ॥
 ३० ॥ ॥ इति लिंगानुशासने एकाक्षरकोशः समाप्तः ॥ ॥ शुभम् ॥ ॥ श्रीकृष्णार्चणम् ॥ ॥
 कल्किर्विष्णुयशः पुत्रो ब्राह्मणे हरिपि रुसः ॥ अनुप्रवेशवात्मानं स्नेहनाशनकारणं ॥ १ ॥ वनानि दहतो वक्रिः सखा भव
 ति मारुतः ॥ स एव दीयनाशाय रुशक स्यात्तिदोहता ॥ २ ॥ ॥ अथ रुद्रयामलादिभूतदामरणमुद्धारकोषः ॥ ॥
 श्रीदेवुवाच ॥ देवदेव महादेव भक्तानुग्रहकारक ॥ श्रोतुमुद्धारकोषाख्यं नानागमविमिश्रितं ॥ १ ॥ इच्छामि परयाभक्त्या
 वक्तुमर्हसि धुर्जटे ॥ ॥ श्रीईश्वर उवाच ॥ शृणु पार्वति वक्षामि उद्धारं त्रिपुरे दितं ॥ २ ॥ ग्रंथमुद्धारकोषाख्यं सर्वागमविनि
 श्रितं ॥ रहस्यं सर्वलोकानां देवानां मयि दुर्लभं ॥ ३ ॥ लक्ष्मीपद्मा हरिणाक्षी सरोरुहनिवासिनी ॥ कमलारूक्मिणी चैव नारा
 यणप्रियापिवा ॥ ४ ॥ लक्ष्मीबीजानि सप्तैव ह्यनृतानि पराणि तु ॥ श्रीं ॥ पराभूतिस्तथा लज्जामायायि सकला रुश ॥ ५ ॥ स
 मस्तापितथा क्षामा देवी प्रणववीरकौ ॥ स्कंदं यो ध्वं च डिं भवं कृत्ति माण्य पराणि वा ॥ ६ ॥ ॥ कामः यं च शरश्चैव मदनो म

रू. को नमस्तथा॥ मारः पशुकंदर्पावनतान्यपरणिनु॥ श्रीं॥ ७॥ वाग्भवमूर्ध्वीजं च वारणं वरिष्के श्वरः॥ वरुणोऽपि चर्मवसनं
८ वासनायितथैव च॥ ८॥ वरुणग्रपि च चर्मणां ह्यसत्यान्यपरणिनु॥ हें॥ शक्तिः सर्मापि विज्ञेयः सरस्वका - तार्त्तिकं
॥ शक्तिर्वीजानि च त्वारि कृत्तिमान्यपरणिनु॥ सौं॥ प्रणवं च तथा तारं च क्षतामायि अम्वकः॥ १०॥ अमुस्तारवस्तानि
वीजानि पवनस्य च॥ अपरणि ह्यसत्यानि मया प्रोक्तानि पार्वति॥ ११॥ ११॥ आयोवनंतथानीरुद्धयं च ययस्तथा॥
जलवीजानि चोक्तानि ह्यसत्यान्यपरणिनु॥ स्वाहा॥ १२॥ नमो विश्वंतथास्तंभं सोऽमकं वा श्मरितथा॥ अन्यानि कृत्तिमा
न्येव सुरासुरनमस्कृते॥ नमः॥ १३॥ कांता च कमलाक्षी च प्रियापि परमापि च॥ रंभापिललना तटा ह्यसत्यान्यतरणिनु॥
स्त्रीं॥ १४॥ कूर्चं कालंतटं क्रोधमसत्यान्यतरणिनु॥ हूं॥ अस्त्रं हरः फट्पुंरं चान्यमसत्यं सुरेशि॥ फट्॥ १५॥ मृत्ना
वीजं च मृद्धीजं मृत्तिकावीजं मेव च॥ श्रीं॥ वीजानि त्रिरुक्तानि ह्यसत्यान्यपरणिनु॥ श्रीं॥ १६॥ काली कुती रसज्ञापि जि
ह्वापि रसनान्तथा॥ श्रीं॥ वीजानि ह्येतानि कृत्तिमान्यपरणिनु॥ श्रीं॥ १७॥ चारुकं